

1 והא דתני – ואילו הברייתא ששינוי בה ששניהם יקריבו, כדעת רבי
 2 שמעון היא שנייה, דאמר זבחים (עה): מביאין קדשים לבית
 3 הפסול, ולכן מותר להקריב את הטלה כדין שלמים, אף שבכך הוא
 4 ממעט באכילת החזה והשוק הניתנים לכהנים, וכמבואר לעיל.
 5 והא דתני ששניהם ימותו, כדעת רבי יהודה היא שנייה, דאמר
 6 במשנתנו, מעות מעשר תמורה הווא – שהאחד עשר שטעה וקראו
 7 'עשירי', קדוש משום שנחשב תמורת מעשר, וקסבר רבי יהודה,
 8 שתמורת מעשר מתה.
 9 מקשה הגמרא: וכי קסבר רבי יהודה שתמורת מעשר מתה, והתנן
 10 במשנתנו, שרבי יהודה סובר שהאחד עשר שקראו 'עשירי' אינו
 11 עושה תמורה כיון שהוא תמורת מעשר, ואין תמורה עושה תמורה,
 12 ועל כך אמרו משום רבי מאיר, אילו האחד עשר אכן היה תמורה
 13 של העשירי, לא היה קרב ככל תמורת מעשר שאינה קריבה. מפלל
 14 – משמע מכך, דרבי יהודה שחלק על רבי מאיר, סבר שתמורת
 15 מעשר קרב לשלמים.
 16 ומוסיפה הגמרא: וכי תימא – ואם תאמר לפרש את המשנה באופן
 17 אחר, שרבי מאיר, למאי דסביחא ליה קאמר – דבריו נאמרו לפי
 18 דעתו שהאחד עשר קרב שלמים, שבהכרח האחד עשר אינו נחשב
 19 כתמורה לעשירי, אבל אין להוכיח מדבריו לשיטת רבי יהודה, שהרי
 20 יתכן שרבי יהודה חולק על משנתנו וסובר שאכן האחד עשר נחשב
 21 לתמורת מעשר ואינו קרב בשלמים, וכן אינו עושה תמורה. והתנא
 22 והרי יש לדחות סברא זו מחמת מה ששינוי בברייתא, אין בין האחד
 23 עשר שנקרא בטעות 'עשירי' לשאר קרבן שלמים, אלא שזה – סתם
 24 קרבן שלמים, עושה קדושה ליקרב – אם המירו אותו בבהמה
 25 אחרת, הרי הבהמה שהמירוהו בה קדושה וראויה להקרבה, וזה –
 26 ואילו האחד עשר, אין עושה קדושה ליקרב, ולכאורה הוא משום
 27 שטעות מעשר קדושתו כתמורה, ואין תמורה עושה תמורה, דברי
 28 רבי יהודה, ומשמע, שרבי יהודה סובר שדווקא קדוש ליקרב הוא
 29 דלא (הוא) עבד – האחד עשר רק אינו עושה את הבהמה שהמירו
 30 בה קדושה להקרבה, הא איהו גופיה קריב – אולם האחד עשר
 31 עצמו כן קדוש לתמורת מעשר אינה קריבה.
 32 משנתנו וסובר שתמורת מעשר על קריבה.
 33 ומוסיפה הגמרא ומקשה: ועוד יש להוכיח שלא נחלק רבי יהודה על
 34 דין זה, דתניא בתורת כהנים (נדבה פט"ו), נאמר בפסוק (ויקרא ג א)
 35 'ואם זבח שלמים קרבנו אם מן הקרבן, לרבות שאם קרא לאחד
 36 עשר בטעות 'עשירי', הרי הוא קרב לשלמים, שואלת הברייתא:
 37 יכול שאני מרבה אף את התשיעי שקרא לו בטעות 'עשירי' שיקרב
 38 לשלמים. משיבה הברייתא: אמרת – הרי יש לך לומר בזה, וכי כל
 39 הקדש שעושה תמורה, לפניו מקדש או לאחריו מקדש – האם יכול
 40 לקדש את תמורתו אף קודם שהוא עצמו נעשה קדוש, או שמא רק
 41 לאחר שהוא עצמו נעשה קדוש, הוי אומר – הרי מסתבר לומר, שרק
 42 לאחריו הוא מקדש, וכמו כן אין התשיעי יכול להתקדש לשלמים
 43 כתמורת מעשר לפני שהעשירי עצמו התקדש, אולם האחד עשר כן
 44 נעשה תמורת מעשר וקרב בשלמים. ומוכיחה הגמרא: והרי קתם
 45 סיפרא מני – ברייתא של תורת כהנים שנשנית בסתם, ללא הזכרת
 46 שם התנא ששנאה, כדעת מי היא שנייה, הרי כדעת רבי יהודה היא
 47 שנייה, וקתני בה, 'מן הקרבן לרבות אחד עשר לשלמים. הרי שגם
 48 לדעת רבי יהודה אחד עשר שקראו 'עשירי' קרב לשלמים ואינו מת,
 49 ואם כן לא ניתן להעמיד שהברייתא ששינוי בה ששניהם ימותו היא
 50 כשיטתו.
 51 מתרצת הגמרא: אלא תרנמה |–העמידה וביארה| רבי שמעון ברבי
 52 אמר קמיה |–בפניו| דרבי יוחנן, לברייתא ששינוי בה ששניהם
 53 ימותו, שבמעשר בזמן הזה עסקינן – הברייתא עוסקת במעשר
 54 בהמה שעשירו בזמן הזה, והטעם שימותו הוא משום שיש לחשוש
 55 שמא יבא לידי תקלה, ולפיכך מכניסם למקום סגור שימותו שם
 56 מאליהם.
 57 מקשה הגמרא: אי הכי, שהברייתא עוסקת במעשר בהמה בזמן הזה,

58 מאי איניא תרי – למה נקטה הברייתא דין זה דווקא באופן שיצאו
 59 שנים יחד בעשירי, אפילו חד נמי – והרי אפילו אם יצא רק אחד
 60 וקבעו למעשר, דינו הוא שהולך למיתה כדי שלא יבוא לידי תקלה.
 61 מתרצת הגמרא: לא מביעיא קאמר – מה שהזכירה הברייתא דין זה
 62 באופן שיצאו שנים יחד, לא היה זה אלא בדרך אין צריך לומר, וכך
 63 הוא ביאור הברייתא, לא מביעיא חד – אין צריך לומר שאם יצא
 64 רק טלה אחד, שבאופן זה ודאי גזרו חכמים שילך למיתה, כיון דלית
 65 ליה פסידא בכך, שהרי בין כך ובין כך היה חייב להפרישו למעשר,
 66 ולא היה יכול לאוכלו כיון שאינו ראוי להקרבה, אכל כשיצאו תרי
 67 יחד, וקרא לשניהם 'עשירי', היה מקום לומר, ביין דאם ימיתו את
 68 שניהם נפישו פסידא – יש הפסד ממון מרובה, אם כן לישניהו עך
 69 דניפול פהו מופא ולקבלינהו – שיהיה מותר לבעלים להשהותם עד
 70 שיפול בהם מום ויאכלם, קא משמע לן הברייתא שגם באופן שיצאו
 71 שנים יחד, גזרו חכמים להמית את שניהם, כדי שלא יבוא לידי תקלה
 72 במעשר.
 73 הגמרא דנה בדין שליח המפריש מעשר בהמה וטעה בהפרשתו:
 74 איתמר, האומר לשלוחו, צא ועשר עלי – עברוין מעשר בהמה,
 75 וטעה השליח במנין, נחלקו אמוראים בדינו. רב פפי משמיה דרבא
 76 אמר, אם קרא השליח לתשיעי 'עשירי', התשיעי קדוש, שהרי אינו
 77 קדוש אלא לענין איסור אכילה קודם שיפול בו מום, ויכול הבעלים
 78 להמתין עד שיפול בו מום ולאכלו ואין לבעלים הפסד ממון מחמת
 79 הטעות. ואם קרא לאחד עשר 'עשירי' הוא אינו קדוש כלל, כיון
 80 שקדושתו היא בשלמים, ואם תחול הקדושה כדברי השליח,
 81 הבעלים מפסיד את החזה והשוק שניתנים לכהנים, והבעלים לא
 82 שלחוהו על דעת שיגרום להם הפסד. ורב פפא אמר, אפילו קרא
 83 השליח לתשיעי 'עשירי', שלא הפסידו חזה ושוק, אינו קדוש
 84 התשיעי, ומותר לאכלו אף אם לא נפל בו מום, משום דאמר ליה
 85 הבעלים לשליח, לתקוני שדתיך ולא לעונתי – לתקן שלחתיך
 86 ולא לקלקל, וכיון שמחמת קדושת התשיעי אסור לבעלים לאכלו עד
 87 שיפול בו מום, ואסור לגזוז או לעבוד בו, בטלה השליחות ואין
 88 השליח יכול לקדשו.
 89 הגמרא מקשה על דין זה, מדין שליח שטעה בהפרשת תרומה.
 90 מקשה הגמרא: וימאי שניא – ומה שונה דין שליח להפרשת מעשר
 91 בהמה, מהא דתנן במסכת תרומות (פ"ד מ"ד) לגבי שיעור תרומה,
 92 האומר לשלוחו צא ותרם עברי תרומה גדולה, תרם השליח
 93 כדעת בעל הבית, ואם אינו יודע מה היא דעתו של בעל הבית,
 94 תרם בעין בינונית, דהיינו אחד מחמשים, ואם לא עשה כן, אלא
 95 פחת עשרה – פחת מפירותיו של בעל הבית על ידי שהפריש בעין
 96 יפה שהוא אחד מארבעים במקום אחד מחמשים, או הוסיף עשרה
 97 – שהוסיף על פרותיו של בעל הבית על ידי שהפריש בעין רעה שהיא
 98 אחד משישים במקום אחד מחמשים, תרומתו תרומה, ומוכח
 99 ממשנה זו, שגם כשהשליח מוסיף ותרם תרומתו תרומה, ואין
 100 אומרים שהשליחות בטילה והתרומה אינה תרומה מחמת שתרם
 101 יותר ממה שהבעלים רוצה לתרום.
 102 מתרצת הגמרא: אמרי חכמים לחלק בין דינים אלו, התם לגבי
 103 תרומה, ביין דאיכא דתרי – שיש מי שתורם בעין יפה, ואיכא
 104 דתרי בעין רעה, מועילה הפרשת השליח על אף שטעה, כיון
 105 שעשה כן לקיים את שליחות הבעלים, ובאופן זה אמר השליח
 106 לבעלים, להכי אמרתיה – כך שיערתי שרצונך לתרום. אבל הקא
 107 לגבי מעשר בהמה, קריאת שם 'עשירי' לטלה אחר, מעונתא היא,
 108 ובאופן זה אמר הבעלים לשליח, לא איבעי לך למיטעי – לא היה
 109 לך לטעות, אלא היה לך לעשות את שליחותי ולקרוא 'עשירי' רק
 110 לעשירי, וכיון שלא עשה השליח כרצון הבעלים, לא חלה עליהם
 111 קדושה כלל, ויכול הבעלים לשוחטם ולאוכלם מיד.
 112 הדרן עלך מעשר בהמה וסליקא לה מסכת בכורות